

OCENE IN POROČILA

Atti e memorie della Deputazione di storia patria per le Marche, Nuova serie — anno 82° (1977), Le Marche e l'Adriatico orientale: economia, società, cultura dal XIII-secolo al primo ottocento, Atti del convegno: Senigallia, 10—11 gennaio 1976, Ancona 1978, 450 strani.

Knjiga je plod mednarodnega znanstvenega srečanja 10. in 11. januarja 1976 v Senigaliji, ki je obravnavalo odnose med obalama Jadrana od 13. do 19. stoletja. Prinaša prispevke osemnajstih referentov, od katerih je pet Jugoslovanov. Večina v njej objavljenih predavanj prikazuje razne vidike trgovskih in pomorskih povezav vzhodne obale Jadrana in Mark od 14. do začetka 19. stoletja (avtorji: Ignacij Voje, Jean-Claude Hocquet, Ferdo Gestrin, Renzo Paci, Gilberto Piccinini, Danica Božić-Bužančić, Josip Luetić). Ostali prispevki odkrivajo izsledke preučevanj različnih področij iz zgodovine Mark od pravnega in upravnega (Antun Cvitanić, Giuseppina Giuliadori Gatella) do problemov naseljevanja in migracij prebivalstva z vzhodne obale Jadrana v Marke ter njihovega vključevanja v tamkajšnje gospodarsko in kulturno življenje (Mario Sensi, Joyce Lussu, Mario Natalucci, Giovanni Annibaldi, Sergio Anselmi, Carlo Verducci); od zaokrožene teme odnosov med obalama se nekoliko oddaljujejo prispevki o ankonških Židih (Elyahu Ash-tor), o goveji kugi v drugi polovici 18. stoletja v Markah (Werther Angelini), kakor tudi razprava o ustavi in upravi republike sedmih jonskih otokov v začetku 19. stoletja (Dante Cecchi).

Antun Cvitanić v svojem prikazu o doprinosu pravnikov iz Mark k oblikovanju statutarne zakonov Splita opozarja, da sta bila splitska statuta iz 1240 in iz 1312 osnovana v času podestajev iz Mark. Ob citatih iz teh in kasnejšega statuta iz prve polovice 15. stoletja opisuje splitsko upravo v tem času. Kot ugotavlja na koncu svojega izvajanja tudi sam, bi bilo potrebno ob poglobljeni razčlenitvi statotov ugotoviti, kaj je v njih povzeto po značilnostih prava in uprave mest v Markah; tega namreč njegovo predavanje ne pokaže.

Prispevek Giuseppine Giuliadori Gatella, Vzhodni Jadran v ankonški zakonodaji srednjega veka omenja, da se je skušala Ankona zlasti ekonomsko zaščititi proti tujcem na sploh, pri čemer ne moremo govoriti o kakem protibalkanizmu.

Obsežno predavanje Maria Sensija o bratovščinah Slovanov v Markah je razdeljeno v dva dela: prvi prikazuje doseljevanje z Balkana in trgóvske vezi obeh obal, drugi pa ob sklicevanju na citate iz virov naloge in pomen bratovščin. Avtor dodaja tudi spisek bratovščin Slovanov in Albancev v Markah v 15. stoletju.

Albanski naseljenci v Fermanu okrog srede 15. stoletja so tema obravnave Joyce-a Lussuja. Opozarja na naselitveni val Slovanov in Albancev po upadu prebivalstva na obravnavanem področju zaradi kužnih bolezní v 14. stoletju ter omenja zakonske odloke ter različne vloge in položaje, v katerih srečamo kasneje Albance. Čeprav v samem tekstu nekajkrat ilustrira svoje navedbe s citati, pa bi avtor predavanju lahko dodal vsaj kakšno opombo, kjer bi navedel konkretna mesta citatov, če že ne tudi virov in literature za to področje, ki bi bralca morda zanimali.

Mario Natalucci predstavlja v svojem prispevku naselbine dalmatinskih, slovanskih in albanskih skupin na področju Ankone v 15. in 16. stoletju. Albanske kolonije obravnava ločeno od dalmatinskih in slovanskih. Ob avtorjevi ugotovitvi, da so bili Albanci v Ankoni nezaželeni za razliko od Dalmatincev, s katerimi se je razvijalo sodelovanje, se bralcu odpira vprašanje številčnosti ter realnega položaja enih in drugih.

Giovanni Annibaldi piše o albanskih in slovanskih doseljencih na področje Jesija v 15. in 16. stoletju, obravnava njihov položaj, poklice, načine vključevanja v agrarno gospodarstvo, kar vse bogato ilustrira s citati iz virov.

Sergio Anselmi predstavlja svoje raziskave v zanimivem referatu Slovani in Albanci v poljedelstvu Mark 14. in 15. stoletja. Po prikazu poteka naseljevanja in vrst gospodarstva, v katere so se vključevali naseljenci z vzhodne obale Jadrana.

opiše spreminjanje vloge novih prišlekov in ilustrativno ob virih prikaže njihovo sodelovanje v agrarnem gospodarstvu Mark.

Prispevek Carla Verduccija obravnava različne plati življenja učencev ilirskega kolegija v Fermu in prinaša seznam učencev, ki izvirajo z Balkana.

Debata notariae so predstavljala Ignacijo Vojetu vir za študijo o trgovskih zvezah med Dubrovnikom in Markami v 14. in 15. stoletju. Potem ko v prvem delu prikaže dubrovnške zveze (pogodbene in blagovne) navzven, spremlja razvoj trgovskih zvez in značaja tujcev v njih ob spremembah političnih razmer, pa v drugem delu ob primerih iz virov govori o trgovskih družbah in njihovem značaju.

O trgovini in ladjarstvu s poudarkom na vlogi paške soli in dubrovnške mornarice govori Jean-Claude Hocquet. Opiše, kakšen pomen ima v Ankoni sol s Paga, nihanja v proizvodnji ter druge dobavitelje soli za Ankonu, pa tudi organizacijo solne trgovine in cene robe in transporta, pri čemer prikaže nekatera leta še v tabelah.

Ferdo Gestrin v jedrnatem referatu o trgovini s kožami v Marke v 15. in prvi polovici 16. stoletja predstavlja pota ter prodajno mrežo kož iz Balkanskega zaledja v Marke, omenja vlogo dubrovnške trgovine pri tem, tehniko poslovanja in dodaja tabele o zastopništvu italijanskih trgovcev in trgovcev iz slovenskih področij pri tovrstnih poslih.

V prispevku o trgovskem tekmovanju Ankone in Splita od 1590 do 1645 je Renzo Paci prikazal spremembe in nihanje v razmerju sil obeh mest ter njihovih prometnih in trgovskih zvez.

Predavanje Gilberta Piccininija ob številnih citatih iz virov prikazuje raznolike dejavnosti in položaj Giovannija Paluncija, ankonskega trgovca 17. stoletja, ki je po izvoru iz Dubrovnika. Dodaja njegov rodovnik in tabelo kreditov, ki jih je dal v letih 1614 in 1620.

Danica Božić-Bužančić se je v svojem izvajanju Split in Marke v 18. stoletju bolj kot pri analizi teh stikov zadrževala pri navedbah pogodb in drugih virov o tej problematiki.

Kratki prikaz Josipa Luetića o mornarjih iz Mark v dubrovnški trgovski marini od 1797 do 1807 posreduje bralcu tudi seznam mornarjev iz Mark na trgovskih jadrnicah v Dubrovniku v omenjenem obdobju.

Eliyahu Ashtor v obsežni študiji o ankonskih Židih opisuje njihovo raznoliko dejavnost in pravni položaj, kar dopolnjuje s poimenskimi navedbami oseb.

Werther Angelini v svojem prispevku o goveji kugi 1786 v Markah prikazuje stanje in probleme, ki so posledica kuge, pa tudi ukrepe oblasti v zvezi s to boleznijo živine.

Predavanje Danteja Cecchija o ustavi (1803) republike sedmih jonskih otokov in njeni administraciji se po opisu okoliščin in meddržavnih odnosov v tem času posveti obsežni razčlenitvi ustave ter uprave in delitve oblasti v omenjeni republiki.

Knjigo zaključuje sklepni povzetek nekaterih misli Angela Venture ob znanstvenem srečanju: opozarja na kompleksnost problema migracij, na povezavo z ekonomsko problematiko, omenja potrebo raziskovanja sorodnosti in razlik med obalama v življenju mest, kakor tudi praktičnih medsebojnih vplivov in menjav izkušenj.

Darja Mihelić

John V. A. Fine, Jr., *The Bosnian Church: A New Interpretation, A Study of the Bosnian Church and Its Place in State and Society from the 13th to the 15th Centuries*, East European Quarterly, Distributed by Columbia University Press, 1975 (kot 10. knjiga v zbirki East European Monographs).

John V. A. Fine, mlajši, je izredni profesor zgodovine na Univerzi v Michiganu v ZDA. Dvakrat je preživel po leto dni v Jugoslaviji, kjer se je spoznal s problematiko, ki jo v tem delu obravnava in bil deležen pri delu pomoči jugoslovanskih zgodovinarjev, tako predvsem v Sarajevu, Beogradu in Dubrovniku.

Po uvodu je knjiga razdeljena na osem poglavij, od katerih nam prvi dve predstavita religijo v bosanski poljedelski družbi in pregled virov, ostalih šest pa zajema zgodovino Bosne od konca dvanajstega stoletja do konca petnajstega stoletja, seveda z vidika problematike, ki jo izraža sam naslov knjige. Temu sledi še obsežna bibliografija in imensko ter krajevno kazalo. Knjiga »spregovori« tudi o vprašanju terminologije, ki je pri tej problematiki specifična in tako definira uporabo terminov kot so npr. Bosanska cerkev, pataren, djed itd.